

100 מילים

מאה של מילים בעברית תרע"ב-תשע"ב

100 מילים

מאה של מילים בעברית **תרע"ב-תשע"ב**

האקדמיה ללשון העברית

האקדמיה ללשון העברית

כל הזכויות שמורות לאקדמיה ללשון העברית, תשע"ב

קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ירושלים 91904

טלפון: 02-6493555

דואר אלקטרוני: acad6u@vms.huji.ac.il

אתר האקדמיה: hebrew-academy.huji.ac.il

בשיתוף רשות הטבע והגנים

עמידת ידנים

מונח זה הוא אחד מרשימה של כמאתיים מונחים שקבע ועד הלשון בהתעמלות: "המקצוע החדש בחיינו בכלל ובחיי בתי ספרנו בפרט".
תרע"ג

חבורת מלומדים ירושלמים ובראשם אליעזר בן-יהודה הקימה את ועד הלשון העברית. בראשית דרכו פעל הוועד לקביעת מונחים בעבור בתי הספר העבריים שהלכו והתבססו בארץ, לבקשתה של אגודת המורים. בין השאר נקבעו מונחים בחשבון ובהתעמלות ושמות לצמחי הארץ.

תרע"ב

עד

תרפ"א

1911-1921

את פלא תחייתה של העברית ליווה ומלווה עד היום מפעל רחב היקף של קביעת מונחים וחיידוש מילים במסגרת ועד הלשון והאקדמיה ללשון העברית.

בשנת תרע"ב (1912) פורסמה החוברת הראשונה של זיכרונות ועד הלשון ובה גם רשימת המילים הראשונה: מונחי החשבון. לציון מאה שנה לרשימה זו מובא לפניכם מבחר של מאה מילים ממונחי ועד הלשון והאקדמיה – עשר לכל עשור.

לא כל המילים חידוש הן. יש בהן שנקלטו מלשון המקורות, לעתים בשינוי משמעות. אשר לחידושים, יש שהם מתוצרת ועד הלשון והאקדמיה ויש שנוצרו מחוץ לכותלי המוסד הרשמי. במחדשים היו סופרים ומשוררים, שרי ממשלה, חוקרים ואנשי מדע, פועלים ובעלי מלאכה – אנשים שהכירו את המקורות וטעמו את טעמה של עברית שורשית.

ברשימה שלפניכם יש ייצוג למגוון חידושים ודרכי חידוש ולמקצועות הרבים שבהם נקבעו המונחים. חלק מהמילים נקלטו כה טוב עד כי קשה להאמין שהן רק בנות כמה עשורים. מילים אחרות עדיין נאבקות על מעמדן לצד המונחים הלוועזיים, והחידושים האחרונים רק מתחילים לפלס את דרכם בציבור.

מאה המילים הללו הן מעט מזעיר מעשרות אלפי מונחים שהתפרסמו במאה השנים האחרונות, ועכשיו הם מכונסים באתר "מונחי האקדמיה" במרשתת. כולם יחד מאירים את הדרך שהלכה בה העברית זה מאה שנה ומלמדים על כוח חיותה של לשוננו.

חוברת זו מוגשת לכם, המטיילים בשבילי הארץ ובנתיבי המילים.

רשות הטבע והגנים | האקדמיה ללשון העברית

02 סִפְרָה

המשמעות ניתנה למילה על פי Ziffer (סִפְרָה בגרמנית) - בשילוב דמיון הצליל ומשמעות השורש ספ"ר. המילה הגרמנית עצמה נתגלגלה מן הערבית (صَفْر = הספרה אֶפְסֵס).
תרע"ב

03 כִּלְנִית

מקור שם הצמח בסורית: כלוניתא, כלומר 'הכלה הקטנה', אולי על שם צורתה.
תרע"ג

04 חֲרָצִית

כריזנטמה; השם המדעי מבוסס על המילה chrysos (זהב), מילה יוונית שמקורה יָשִׁי. מילה זו מוכרת כאחד מכינויי הזהב במקרא: חָרוֹץ. מכאן חֲרָצִית, שם המתאר את הפריחה הצהובה העזה. **תרע"ג**

05 יָדִית

handle; מחלקי המנורה: "היד הקטנה שסובבים להעלות הלהבה ולהורידה". הוספת סיומת ההקטנה ית למילה יָד - על פי המילים המקבילות בלשונות אירופה (למשל: hand + le באנגלית).
תרע"ג

06 מַצֵּקֶת

הגדרתה ברשימת מונחי תבשילים וכלי בישול: "כֶּף גְּדוֹלָה לִיצֵק בָּהּ אֶת הָאֶכָל אֶל הַקְּעָרָה".
תרע"ג

07 כַּעֲרִי

בייגעל בספרות חז"ל מצויה צורת רבים כעכין, ומשמעה מין מאפה. כַּעֲרִי במשמעות בייגעל הוא על פי המקבילה בערבית.
תרע"ג

08 תִּקְעַ וְשִׁקְעַ

צמד המילים העבריות המתחרזות זו בזו קיבלו כאן משמעות ייחודית, אולי בהשראת שִׁטְקָר (=תקע בגרמנית).
תרפ"א

09 אִמְצָה

סטייק

המילה לקוחה מן הארמית של התלמוד הבבלי, משמעותה שם 'נתח בשר נא'.

תרע"ג

10 מְלוּחִית

סלט

"יִרְקוֹת קְצוּצִים מְחֻבְּלִים בְּמַלַּח וּבְשֶׁמֶן". מקור המילה הלועזית סָלַט בגלגולי המילה הלטינית sal (= מלח).

בהמשך היא נקבעה כמונח התקני.

תרע"ג

תרפ"ב

עד

תרצ"א

1921-1931

באמצע שנות העשרים התרחב ועד הלשון מאוד. בירושלים ובתל-אביב הוקמו ועדות רבות לקביעת מונחים מקצועיים בתחומי המדע והטכנולוגיה שנועדו לספק את הצורך ההולך וגדל במונחים עבריים. חברי הוועד ובהם ח"נ ביאליק, דוד ילין וד"ר מזי"א הרימו תרומה אישית לחידוש המילים.

11 תְּבֻלִית

צורה בולטת על פני השטח, מבנה פני השטח של כדור הארץ. במפאות מבחינים בין תְּבֻלִית ובין תְּכֻסִית - המציינת עצמים בנוף שבמפה אין סימון של גובהם, כגון נהרות ויישובים.

תרפ"ח

12 מְבַחֵנָה

ממונחי הכימיה; המילה המקבילה בלשונות סלביות (כגון רוסית ופולנית) גזורה מן המילה probe שמשמעה הבסיסי בְּחֹן, בְּדִק.

תרפ"ח

13 מַצְפֵּן

את המילה חידש דוד ילין מן המילה צֶפֶן במשקל המכשירים, כמו מילים חדשות אחרות: מְגֵהֵץ, מְבַרְג, מְחָשֵׁב. **תרפ"ח**

14 הַתְמַד

אינרצייה ממונחי הטכניקה. **תרפ"ט**

15 תְּגוּבָה

רַאקצייה ממונחי הפיזיקה; חידושו של ח"נ ביאליק על משקל תְּשׁוּבָה. **תר"ץ**

16 חֶלְקִיק

particle חֶלְקִיק הוא חלק קטן כפי ששֶׁבְרִיר הוא שבר קטן. **תר"ץ**

17 טַפִּיל

פרזיט; חידש את המילה הרופא ד"ר מזי"א על פי הערבית. מילים מן השורש טפ"ל, כגון נְטַפֵּל, טַפֵּל, טַפּוּל, מציינות בלשון חז"ל הַתְלִוּוּת ותלות. מכאן גם הביטוי 'מטופל בילדים'. **תרפ"ט**

18 הַפִּיכּוּת

reversibility מן הסתם לא נבחר השורש חז"ר כדי להימנע מן המילים חָזִיר, חֲזִירוּת. **תר"ץ**

19 מַגְלוּל

סרט מידה
השם נקבע על פי שמות של כמה
מכשירים: מְנַעוּל, מְפוּחַ.
תרפ"ט

20 גִּלְגָּלִית

חידושו של ח"נ ביאליק בעקבות
המילה הגרמנית Rollenzug
(Rolle = גליל, Zug = משיכה).
תרפ"ט

תרצ"ב

עד

תש"א

1931-1941

בשנות השלושים כבר הייתה העברית
לשונם של רבים מחושבי הארץ, לשונם
של העיתונאים היומיים ולשונם של
מוסדות היישוב. תנופת הפעילות בוועד
הלשון התפשטה לתחומי מעשה רבים
ואף לכמה מתחומי האמנות.

21 נְשִׁדוּר

transmission
השורש שד"ר נשאל מן הארמית
ופירושו 'שלח'. נ"ה טורסיני הציע
כבר בתרפ"ה להשתמש במילה זו
להפצת דברים באלחוט.
תרצ"ח

22 רַמְקוּל

speaker
המילה נוצרה מהדבקה
של קול + רם בהיפוך הסדר.
תרצ"ח

מסַכַּרְת 23

כלי לסוכר. כך חודשו גם מְמַלְחָה (כלי למלח, תרצ"ג), מְפַלְפֵּלֶת (כלי לפלפל, תשל"ח), כולם שמות בנקבה, אולי בהשפעת הרוסית שגם בה יש לכלים אלו שמות בנקבה.

תרצ"ח

אַפִּיפִּית 24

נָפֶל המילה גזורה מן השורש אפ"י; הכפלת הפ"א מציינת הקטנה, כלומר 'מין מאפה קטן'.

תרצ"ח

אַלְתוֹר 25

אימפרוביזציה; מן הצירוף על אָתָר (= על המקום, מיד) נוצרה בארמית המילה לְאֵלְתָר והיא משמשת בספרות חז"ל. ממנה חודש אֵלְתוֹר - יצירת דבר במקום ללא הכנה מראש. ת"ש

פֵּעֵלוּלִים 26

אפקטים המילה נקבעה במונחי התאטרון, והיא דומה למילה לְהִטוּקִים שחידש אברהם שלונסקי.

ת"ש

27 הַדְרֵן

השורש הד"ר הארמי מקביל לשורש חז"ר. פירושה המילולי של המילה הוא 'חזרנו', כפי שנהוג לומר בסיום לימוד מסכת בתלמוד: 'הדרן עֲלָךְ מסכת...'
תרצ"ז

28 כְּתִישׁ

פטיש בעל ראש מחורץ שכותשים בו את הבשר להכנת כְּתִיָּה (שניצל) או אומצה (סטייק). המילה חודשה על פי פִּטְיֵשׁ.
תרצ"ח

29 חֶסֶן

הפועל נגזר מן המילה חֶסֶן (=חזק) ומן המילה חֶסֶן כפי שהתפרשה במהלך הדורות (עוז, כוח; במקרא חֶסֶן=אוצר, וזה פירושה המקורי בביטוי "לא לעולם חֶסֶן", משלי כז, כד).
תרצ"ט

30 קָצִין

officer; קָצִין במקרא הוא מנהיג במלחמה וגם בהקשרים אחרים, כגון "לָךְ אֶל נִמְלָה עֲצַל רְאֵה דְרָכֶיהָ וְחֶכְמָה, אֲשֶׁר אֵין לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמַשְׁלִי" (משלי ו, ז). המילה יוחדה לבעל דרגה בצבא, בימאות ועוד. **תש"א**

תש"ב עד תשי"א 1951-1941

בסמוך להקמת המדינה ובשנותיה הראשונות נקבעו מונחים בהיקף נרחב בתחומי המנהל הציבורי, הכלכלה, המשפט והצבא בשיתוף ועד הלשון והגופים הנוגעים בדבר. חלק מן המילים שהתחדשו באותה תקופה נכללו במילוני הוועד, והשאר עשו דרכן ישירות לשימוש הציבור.

31 גְּמֻחָה

נישה; שקע בקיר חידש את המילה זאב בן-חיים על פי מילה במשמעות זו בארמית.
תש"ב

32 אֲשֶׁר־אֵי

credit מילה ארמית מהתלמוד מן השורש שר"ר, שפירושו חוזק, ביטחון (למשל בשם התואר שְׁרִיר). משמעותה המקורית: חוב שחייב למוכר מי שקנה ממנו בהקפה.
תש"ד

33 נְזִילוּת

של הון) liquidity
המילה העברית היא תרגום מילולי של המילה הלועזית.

תש"ד

34 טִיּוֹלַת

promenade
מקום מיועד לטיול. לצד טיילת נקבע גם טִיּוֹלָה (בדומה לקִיטָנה).

תש"ד

35 מִיּוֹמְנוּת

skill; שם התואר מיומן - הגזור מן המילה יָמִין - מצוי בלשון חז"ל. בין השאר נזכרת בתלמוד אצבע "המיומנת שבימין", ורש"י מפרש "אצבע הרגילה למלאכה".

תש"ד

36 מְקֻשֶׁת

keyboard; מְקֻשֶׁשׁ - key (במוסיקה). המילים נבחרו על שום פעולת הנקישה. המונחים המעודכנים: מְקֻלָּדָת, קְלִיד. קְלִיד מקורה בארמית של ספרות חז"ל, ואל הארמית הגיעה מן היוונית, ומשמעה 'מפתח'. תש"ו

37 מְדוּגָם

sample; מן המילה דוגמה (מילה יוונית המשמשת בלשון חז"ל) נגזרה מילה חדשה זו, לציון קבוצת פרטים שהיא דוגמה לקבוצה גדולה יותר - לרוב לצורך מחקר.

תש"ח

38 מְרֻקָם

טקסטורה
המילה מְרֻקָם קשורה למילה רְקָמָה כפי שהמילה טקסטורה קשורה לטקסטיל.

תש"י

ת"א

39

הרמוניה
ממונחי הפסיכולוגיה.
תשי"א

תשי"ב עד תשכ"א

1951-1961

תברואה

40

סניטציה
המילה מצטרפת למילים חדשות דוגמת
תְּבֻרָה, תְּלֻוּאָה, תְּעֻרָה. המשותף
להן - שהן מציינות מערכות.
תשי"א

בשנת תשי"ד חדל ועד הלשון
להתקיים, ותחתיו כוננה האקדמיה
ללשון העברית. לפי חוק המוסד העליון
ללשון העברית, החלטות האקדמיה
במינוח ובתחומים אחרים המתפרסמות
ברשומות יחולו על מוסדות החינוך
והמדע, על הממשלה, מחלקותיה
ומוסדותיה ועל הרשויות המקומיות.

משאית

41

לצד מְכֻנֵּית מְשָׂא. המילה חודשה
בדומה לשמות כלי רכב אחרים
בסיומת יית, וראשונה להן מְכֻנֵּית.
תשט"ו

פגוש

42

טמבון
ברבים - פְּגוּשׁוֹת, כמו מילים אחרות
במשקל זה, למשל: לְקוּחַ - לְקוּחוֹת.
תשט"ו

43 חוֹבְנּוֹת

dilettantism, amateurism
האדם הוא חוֹבֵב (מילון ההתעמלות, תרצ"ז) או חוֹבְבָן, וניגודו מְקוֹצֵן (מילה שחודשה בראשית המאה העשרים).
תשט"ו

45 מִידַע

אינפורמציה
המילה הפכה לנחלת הכלל בשנות התשעים של המאה העשרים עם פרוץ "מהפכת המידע".
תשי"ט

44 נַחַת, נַסֵּק

נַחַת = במול, נַסֵּק = דיאז סימנים במערכת התווים:
הנמכת הצליל בחצי טון - נַחַת;
הגבהתו בחצי טון - נַסֵּק.
תשט"ו

46 מִמְסָד

institutionalized
מן המילה מוֹסָד (מן יָסַד, יָסוּד) נגזרו מְסוּד וממוסד, והן מציינות הֶסְדָּרָה וקביעה של נהלים וכללים לשם יצירת מבנה ארגוני מסודר, כלומר מוֹסָד.
תשי"ט

47 מַרְקוּעַ

ביסקוויט; לציון המאפה הדק והפריך הזה נבחר השורש רק"ע המציין שיטוח (מכאן רָקִיעַ - המִשְׁטַח המבדיל בין מים למים בסיפור הבריאה; ריקוע נחושת).
תשי"ט

48 תְּפוּגָה

expiry
סיום או ביטול של תוקף. תפוגה נמצאת כבר בפיוט הקדום כשם פעולה לפעלים פָּג, הִתְפּוּגַג שמשמעם 'נמס', 'בטל', 'נחלש' וכדומה.
תשי"ט

49 תְּעוּד

דוקומנטציה
מן המילה המקראית תְּעוּדָה - שהתפרשה בעת החדשה בין השאר כעדות - נגזר השורש תע"ד, וממנו תיעוד.
תשי"ך

50 תְּאַגִּיד

corporation
המונח הוצע כבר בראשית שנות החמישים בדיונים משותפים לוועד הלשון ולמשרד המשפטים, לצד יָצָם, מִיָּצָם, עֲמוּתָה ועוד.
תשכ"א

52 גַּבְתּוֹן

ציפור שיר
השם נקבע על שום בליטה
גבנונית בשולי הלסת המסייעת
לציפור בפיצוח זרעים.
תשכ"ג

54 מַרְקֵעַ

écran ;screen (צרפתית)
מרקע (מן רַקַע) - שעליו מקרינים
תמונות או סרטים. המילה מסך
במשמעות זו נחשבת לא תקנית, שכן
מסך הוא וילון שנועד לחצוץ ולהסתיר,
למשל את במת התאטרון. **תשכ"ב**

53 הַנְּפֹשָׁה

אנימציה
מתן נפש וחיים לדמויות מצוירות.
יש ההוגים הַנְּפֹשָׁה (בפ"א רפה)
בעקבות נַפֵּשׁ, אך ההגייה התקנית
היא בפ"א דגושה.
תשכ"ב

51 מַמְטָר

shower; גשם קצר בשטח מסוים.
חידושו של נ"ה טור־סיני. בהציעו
את המונח אמר: "אני מתפלא
שלא מצאתי פייטנים ומשוררים
משתמשים במילה הכשרה הזאת".
תשל"א

תשכ"ב

עד

תשל"א

1971-1961

המילים העבריות החדשות מפלסות
את דרכן אל הלשון הכללית אט אט.
תחילה הן עשויות להתקבל בהיסוס,
אך עם הזמן הן נעשות מוכרות יותר
ויותר - בייחוד אם אמצעי התקשורת
מאמצים אותן. יתרון על המילים
הלועזיות - שיש בהן יסודות מוכרים
ושקופים: שורש עברי ומשקל עברי.

55 אֶשְׂרוּר

ratification

מתן אישור סופי של הדרג הגבוה. הכפלת אות השורש האחרונה רי"ש מגוונת את המשמעות של הפועל אֶשְׂר.

תשכ"ג

56 מְשׁוּב

פיזבל

בעבר נפוץ תרגום השאילה מאנגלית 'היזון חוזר', ורק במשך הזמן נקלטה המילה מְשׁוּב, הקשורה לפועל הָשִׁיב.

תש"ל

57 מְרַתֵּק

door knocker

התקן להקשה על הדלת. הַרְתֵּיק בלשון חז"ל פירושו דפק, נקש, הִכָּה, ומכאן מרתוק - במשקל מכשירים כמו מַעְצוֹר.

תשל"א

58 מִיֵּתֵד

דיֶבֶל

מעין יתד קטנה שתוקעים בקיר כדי לקבוע בורג.

תשל"א

59 עֵיִוָר

אורבניזציה

ממונחי הגאוגרפיה.

תשכ"ה

60 תְּעוֹשׂ

industrialization

המילה גזורה מן המילה תַעֲשֶׂה שחודשה בסוף המאה התשע־עשרה.

תשכ"ה

תשל"ב עד תשמ"א 1981-1971

רבים מחידושי האקדמיה המוכרים
בציבור הם פרי עבודתה של הוועדה
למילים בשימוש כללי.
ועדה זו פועלת לצד ועדות המינוח
המקצועיות, ותפקידה לקבוע חלופות
עבריות למילים לועזיות רווחות.

61 חֵלּוּפֵי

אלטרנטיבי
תש"ג

62 הַדְּמִיָּה

סימולציה
בעקבות הַדְּמִיָּה חודש גם מְדַמָּה
(סימולטור).
תש"ג

63 עֲצוּמִים

סנקציות
המילה לקוחה מן התלמוד הירושלמי,
ופירושה המקורי: פיצויים או קנסות
המוטלים בעת הפרת הסכם.
תש"ז

64 תְּשֵׁר

טיפ; דמי שירות למלצר וכדומה.
מילה מלשון הפיוט המקבילה למילה
תְּשִׁירָה (מתנה). היו שהציעו להסביר
אותה כמעין נוטריקון של 'תשלום
שירות'. היום רווח גם 'דמי שירות'.
תשמ"א

65 מְעוֹנוּעַ

קרוֹנוֹ, קרוֹן נייד המילה מצטרפת לכלי רכב אחרים המסתיימים ב'נוע': אוֹפְנוֹעַ, קְטָנוֹעַ. לקרוון שאינו ממונע לא נקבעה חלופה עברית רשמית, אך משמשת המילה מְגוֹרוֹן. **תשמ"א**

66 כּוֹתֵר

title, שם של ספר או פרסום אחר. חידושו של אמציה פורת. המונח נגזר מן המילה כּוֹתֶרֶת (במקרא - ראש מעוטר של עמוד, ובימינו גם משפט או צירוף מילים בראש ידיעה בעיתון וכדומה).

תשל"ו

67 מְרֻכּוֹלִית

מינימרקט; אחיה הגדול מְרְכּוֹל (סופרמרקט, חידושו של י' אבינרי). שתי המילים הן מן השורש רכ"ל, הקשור למסחר ולמצרכים, כמו במילים רוֹכֵל ומְרַכֵּלֶת, ויש בהן רמז למילה מְכַלֶּת ולמילה כָּל. **תשל"ט**

68 שְׂדוּלָה

Lobby מן השתדלנים של הקהילות היהודיות בימי הביניים נגזר המונח שדולה לציון קבוצת אנשים המשתדלת אצל גורמי השלטון למען עניין מסוים. **תשמ"א**

69 הַסְעָדָה

קייטרינג הסעדה - שם הפעולה של הבניין הגורם הַפְעָעִיל; המילה קשורה לפועל סָעַד ולמילה סְעוּדָה. **תשמ"א**

70 סְפָרְתִי

דיגיטלי מן המילה סְפָרָה נגזר שם התואר סְפָרְתִי, כפי שמן המילה digit (= סְפָרָה) נוצר שם התואר digital. **תשל"ו**

73 הַדּוּדִי

אינטראקטיבי
הידודי - מן הַדּוּדִי. מקור שתי המילים
במילה הַדּוּדִי שבארמית התלמוד הבבלי
שמשמעה 'ביחד': הַדּוּדִי היא גלגול
מצירוף מעין חֶדֶד־חֶד, 'אחד מול אחד'.
תשמ"ה

74 גַּלְשׁוֹן

לוח צף שבאמצעותו גולשים
על פני הגלים.
לימים נקבע גַּלְשׁוֹן שְׁלֵג
ל־snowboard.
תשנ"א

71 אֶמוּנִית

טריינינג
חליפת אימון - לספורט וגם לבית.
תשמ"ד

72 מַעֲבָדוֹן

לבורנט
המילה נוצרה מן המילה מַעֲבָדָה
והסיומת ם־ן המציינת בעלי מקצוע,
כמו מְשַׁפֵּטוֹ, מְדַעֵן, פְּבְרוֹאָן.
תשמ"ה

תשמ"ב עד תשנ"א 1981-1991

שפע של שכלולים טכנולוגיים בתחום
התקשורת האלקטרונית ומהפכת המידע
הצועדת את צעדיה הראשונים מביאים
עמם שטף של מונחים חדשים הדורשים
חלופות עבריות.

75 זְמֵרִיר

jingle

תשדיר פרסומת המלווה בזמר קצר. המילה מציינת הקטנה, כמו חֶלְקִיק (חלק קטן), סמליל (לוגו, סמל קטן).

תשנ"א

76 תְּקֵלִיטוֹר

compact disc, CD

המילה מורכבת מן תְּקֵלִיט ואור, על שם קרן הלייזר המפעילה את התקליט. בדומה לכך נוצרו מילים כמו רְמָזוֹר, מְגַזְלוֹר, מְקָלוֹר (סטיקלייט).

תשנ"א

77 זְמוּנִית

בִּיפֹר

המילה זימונית היא המונח הרשמי ('איתורית' הוא שם מסחרי).

תשמ"ה

78 מְסוּפֵי

טרמינל; המילה נגזרה מן סוֹף בעקבות המילה הלועזית (טרמינלי = סופי). בתחבורה היא מציינת תחנה סופית, ובמחשבים - תחנת קצה שביכולתה לקלוט נתונים או להפיקם.

תשמ"ט

79 מְטַעֲנִית

טנדר

המילה חודשה בסיומת יית כמו שמות כלי רכב רבים, ובהם טיולית, כְּבֹאֵית, מְשֹאֵית.

תש"ן

80 הַפְּרָטָה

privatization

חידוש שהציע משה בר־אשר לשר האוצר משה נסים. המילה שקולה במשקל הַלְאָמָה שהיא ניגודה.

תשנ"א

תשנ"ב עד תשס"א 1991-2001

האנגלית האמריקנית משפיעה יותר ויותר על העברית בין השאר בחדירה של מילים וצירופים רבים. האקדמיה ללשון העברית נרתמת למשימה ומציעה חלופות מקוריות ברוח העברית.

81 יַעֲפֵת

jet lag

המילה, השקולה במשקל המחלות, נגזרת מן השורש יע"ף הקשור הן לעי"ף (יע"ף) הן לתעופה (יע"ף, ביע"ף).

תשנ"ג

82 מטמנה

אתר קבורה של פסולת מוצקה. חידושו של ישראל פלג, המנכ"ל הראשון של המשרד לאיכות הסביבה.

תשנ"ג

83 זולתנות

אלטראיזם

אהבת הזולת, העדפת רווחת האחר על רווחת עצמו, ההפך מאנוכיות (אגואיזם). המילה מופיעה במילון אבן-שושן כבר בשנת תש"ך.

תשנ"ד

84 יצורון

מיקרואורגניזם

תשנ"ה

85 בַּעַת

פוּבְּיָה; פחד מוגזם שאינו תואם את המציאות, כגון בַּעַת גבהים, בַּעַת סְגָר (קלאוסטרופוביה). מקור המילה בלשון הפיוט ומשמעותה שם בַּעְתָּה - בהלה, פחד פתאום.

תשנ"ד

86 דְמוּת

imaging; הפקת דמוּת באמצעים אקוסטיים, אלקטרוניים, תרמיים וכדומה, והטלתה על גבי מרקע או צג. לדוגמה: מכשיר הגלים העל-שמעיים (ultrasound) מְדַמֵת את תנוחת העובר ברחם. **תש"ס**

87 שְׁלוּמוֹת

wellness; מצב של רווחה גופנית, נפשית וחברתית המושגת על ידי אורח חיים בריא, פיתוח מודעות עצמית ועוד. שלומות מכוונת הן לשלום הגוף והנפש הן לשלמותם. את המילה חידשה מלכה זמלי.

תשס"א

88 רְעִיּוֹנָי

קופירייטר כותב ומנסח של פרסומות. **תשנ"ד**

89 חֶשְׁכוֹן

blackout; איבוד זיכרון רגעי. המילה נוצרה בדומה למילים אחרות שמשמען פגע ומחלה, כמו עָרֹן, שְׁגָעוֹן, וכן החידושים אֶדְשׁוֹן (אפתיה), שְׁגָרוֹן (רימטיזם), טְרָדוֹן (אובססיה).

תשנ"ה

90 קְצִיף

shake המילה משמשת בצירופים, למשל קְצִיף חָלָב (מילקשייק) וקְצִיף פְּרוֹת. **תשנ"ט**

תשס"ב עד תשע"ב 2011-2001

נושאים המעסיקים את החברה בישראל ובעולם משתקפים במינוח המקצועי. כך הוא נושא הגנת הסביבה: המילונים למונחי הביולוגיה ולמונחי איכות הסביבה שאושרו בשנים אלו מציעים שפע של מונחים בתחום זה.

91 צְרוּפָה

אטצ'מנט
מסמך המצורף למסר אלקטרוני.
תשס"ד

92 סְחָרִיר

קָפִין
המונח נקבע בתחום הפיזיקה, ואפשר להשתמש בו גם בַמקום קָפִין בתחום תקשורת ההמונים.
תשס"ה

93 פְּתִיחָה

פְּלִטָה, לוח צבעים; השורש פת"ך משמש בלשון חז"ל במשמעות של עָרוּב, גיוון בגוונים ובצבעים שונים. בלוח הצבעים הצייר שוחק צבעים ופּוֹתֵךְ אותם, כלומר מערבבם.
תשס"ו

94 צִיּוּמְנוּת

אנורקסייה
המילה חודשה על פי הציורוף 'בתולה ציימנית' בתלמוד הירושלמי, שפירושו 'אישה המרבה בצומות' (מסיבות דתיות).
תשס"ז

95 אֶקְדִים

אֶפְרִיטִיף
משקה כֶּהִיל שנוהגים לשתות כמִתְאַבֵּן לפני סעודה; ניגודו – אֶפְטָר (digestif), משקה לסיום הסעודה.
תשס"ט

96 תְּשֻׁנִית

מוטציה
המילה תשנית נוצרה בדומה למילים תְּפִנִית, תְּגָלִית, והיא מציינת שינוי בתחום הגנטיקה.
תשס"ט

